

Komentarz egzegetyczny do tekstu: J 1,35-42

5 Niedziela po Trójcy Świętej – 16 lipca 2017

Tłumaczenie:

35. *Następnego dnia ponownie stał Jan i dwaj z jego uczniów,*

36. *a gdy zobaczył przechodzącego Jezusa, powiedział:*

Oto Baranek Boga!

37. *I usłyszeli go dwaj [jego] uczniowie i poszli za Jezusem.*

38. *Gdy (zaś) Jezus się odwrócił i zobaczył, że idą za nim, powiedział im:*

Czego szukacie?

Oni [zaś] mu odpowiedzieli:

Rabbi,

co tłumaczy się: nauczycielu,

gdzie mieszkasz?

39. *Powiedział im:*

Przyjdźcie i zobaczcie.

Przyszli więc i zobaczyli, gdzie mieszka i tego dnia pozostali u niego; było to około dziesiątej godziny.

40. *Andrzej, brat Szymona Piotra, był jednym z dwóch [uczniów], którzy usłyszeli [o Jezusie] od Jana i poszli za nim.*

41. *On znalazł najpierw swojego brata Szymona i mówi mu:*

Znaleźliśmy Mesjasza,

co tłumaczy się: Chrystusa.

42. *I zaprowadził go do Jezusa.*

Gdy Jezus go zobaczył, powiedział:

Ty jesteś Szymon, syn Jana, ty zostaniesz nazwany Kefas

– *co oznacza Piotr.*

[...] – oznaczają wyrazy, których nie ma w tekście, ale przy tłumaczeniu na język polski należy/ można je dodać

(...) – wyrazy występują w tekście, ale można je pominąć ze względu na polską składnię (są zbędne)

Forma/Struktura/Kontekst:

Fragment J 1,35-42 ma wyraźne wprowadzenie (*te epaurion* – nazajutrz; por. J 1,29 i 1,43). Po J 1,42 zmienia się podmiot – Jezus zostaje postawiony w centrum opowiadania, w J 1,35 jest to opowiadanie o Janie i przejściu jego uczniów do Jezusa.

Paralelne historie o powołaniu uczniów z Ewangelii synoptycznych (Mt 4,18-22 i 16,17-18; Mk 1,16-20 i 3,16; Łk 5,1-11 i 6,14) wykazują podobieństwa oraz istotne różnice. W Ewangeliiach synoptycznych powołanie Andrzeja i Szymona ma miejsce nad Jeziorem Galilejskim, jest oderwane od działalności Jana Chrzciciela i to Jezus jest tym, który wybiera i powołuje rybaków na swoich uczniów. W omawianym fragmencie możemy przypuszczać,

że domyślnie chodzi o lokalizację wspomnianą w J 1,28 – Betanię, po drugiej stronie Jordanu. W szerszym kontekście widać ten sam schemat, co w Ewangeliach synoptycznych – Jan Chrzciciel jest poprzednikiem Jezusa i zapowiada Jego misję.

Przejście do Jezusa uczniów Jana następuje po określeniu Jezusa tytułem *Baranka Boga* (*ho amnos tou Theou*), słowem rzadko występującym w NT, używanym wyłącznie na określenie Jezusa (J 1,29; Dz 8,32; 1 P 1,19). Czwarta Ewangelia przedstawia drogę uczniów za Jezusem, przebywanie z Nim, które prowadzi do decyzji pójścia za Nim. Zmiana imienia Szymona na Kefasa/Piotra tylko w J jest powiązana z opisem przyłączenia się do grona uczniów i ma przez to antycypujący charakter – dotychczas czytelnik nie wie jeszcze nic o tej postaci, natomiast zmiana jej imienia zapowiada jej znaczenie w dalszej narracji. J opowiada o fascynacji postacią Jezusa Jana, jego dwóch uczniów i Szymona – czasowniki dotyczące sfery przemieszczania się, przebywania oraz widzenia i dostrzegania oddają charakter uczniostwa w starożytności, które było związane ze wspólnotą życia i nauki.

Fragment składa się z czterech sekwencji:

1,35-37: Jan daje chrystologiczne świadectwo o Jezusie i dwaj jego uczniowie idą za Nim

1,38-39: Dialog uczniów z Jezusem i wspólne przebywanie

1,40-42a: Andrzej przyprowadza Szymona do Jezusa

1,42b: Jezus zmienia imię Szymona na Kefas/Piotr

Komentarz:

w.35-37. W trakcie opowiadania poznajemy tożsamość tylko jednego z dwóch uczniów Jana Chrzciciela – Andrzeja, brata Szymona. Druga osoba pozostaje tajemnicą – sugeruje się albo ukochanego ucznia, Filipa lub innych. Tradycja powiązania go z Janem, synem Zebedeusza, wynika z porównań z Ewangelią synoptycznymi – przynależał on do pierwszych powołanych uczniów.

Świadectwo Jana ma w tym fragmencie wyjątkowy charakter – powtarza słowa z J 1,29, nie łącząc tym razem Baranka z grzechem świata. Dwaj jego uczniowie słyszą te słowa (w poprzedniej sekwencji nie ma o tym mowy) i decydują się pójść za Jezusem. Określenie Jezusa *Barankiem Boga* łączy jego misję z kultem ofiarniczym, co widać szczególnie w J 1,29. *Amnos* (baranek) występuje również w Dz 8,32 i 1 P 1,19, natomiast w Obj napotykamy na *arnion* (baranek), które ma jeszcze wyraźniejsze powiązanie z kultem. W każdym razie misja Jezusa zostaje powiązana ze znanym czytelnikom kultem ofiarniczym i podkreślony zostaje jej boski charakter, gdyż nie jest to baranek wybrany przez człowieka, ale przez Boga w J 1,41 zostaje to odczytane jednoznacznie chrystologicznie.

„Pójście za” (*akoloutheo*) może być terminem technicznym na oznaczenie uczniostwa, choć w tym fragmencie wydaje się przede wszystkim odnosić do fizycznego przemieszczenia od Jana do Jezusa, czym uczniowie Jana realizują jego misję i wskazania na przyjście potężnego następcy. Uczniowie Jana natychmiast ruszają za Jezusem, nie tracąc czasu.

w.38-39. W języku janowym znaczącymi są słowa: widzieć i przebywać/mieszkać. W Ewangelii Jana dialogi wydają się łączyć płaszczyznę fizyczną i głębszą, duchową. Pytanie Jezusa z jednej strony może być związane z obyczajem kulturowym, zgodnie z którym tak gospodarz mógł zaprosić gości, z drugiej strony na płaszczyźnie egzystencjalnej byłoby to pytanie o to, czego dwaj uczniowie Jana szukają w życiu, co tak naprawdę prowadzi ich w życiu. Wtedy ich chęć przebywania z Jezusem wynika z wewnętrznego pragnienia, z fascynacji osobą Jezusa, a nie jest bezwolnym aktem posłuszeństwa Janowi Chrzcicielowi.

Tak samo odpowiedź uczniów wydaje się nawiązywać do tej zarysowanej już w prologu dwupłaszczyznowości – czytelnik wie, że wcielone Słowo mieszka w przestrzeni, ale jednocześnie jest zakotwiczone w innej rzeczywistości. Przebywanie z Nim pozwala poznać samego Boga (J 1,18).

Uczniowie przyjmują zaproszenie Jezusa i pozostają u niego na noc. Godzina dziesiąta może oznaczać 16:00 i sugerować, że niemożliwe byłoby powrót do domu przed zapadnięciem zmierzchu – dlatego stosowne wydało się przenocowanie u Jezusa. Pójście za Jezusem oznacza tym samym oddalenie

od dawnego życia i całkowitą zmianę kierunku. W starożytności oczywistą była praktyka wspólnoty życia i nauki pomiędzy mistrzem a uczniami, czyli połączenie wiedzy, wiary i praktyki życia.

w.40-42. W Ewangelii Jana braterstwo, przyjaźń i uczniostwo są ze sobą nierzadko powiązane, jak w przypadku Andrzeja i Szymona. W całości tej sekwencji interesujące jest podwójne określenie – najpierw Jezusa Mesjaszem/Chrystusem, a następnie Szymona Kefasem/Piotrem.

Postać Szymona Piotra była w starożytności w kręgach chrześcijańskich dobrze znana (por I Kor 1) i dlatego Andrzej zostaje scharakteryzowany jako jego brat, gdyż nie był aż tak znany. To Andrzej świadczy Szymonowi o odkryciu w Jezusie Mesjasza, czyli o odnalezieniu Mesjasza i dlatego prowadzi do niego Szymona. Wynika z tego, że z przebywania uczniów z Jezusem wynikało rozpoznanie jego godności i szczególnego posłannictwa – to rozpoznanie jest impulsem do przekazywania tego odkrycia dalej. Jest to jednocześnie pierwszy świadek, przekazujący swoim krewnym odkrycie godności i niezwykłości Jezusa.

Nazwanie Szymona Kefasem-Piotrem, odpowiada nazwaniu Jezusa przez Andrzeja Mesjaszem-Chrystusem. Oba dotyczą osoby i jej roli. Czwarta Ewangelia przeskakuje proces odkrywania godności Jezusa z Ewangelii synoptycznych – Szymon według nich otrzymuje nowe imię dopiero w odpowiedzi na rozpoznanie godności Jezusa. Określenie *kefas* to zgrecyzowane aramejskie słowo „skała”, po grecku *petra*. Tym samym w przeciwieństwie do Ewangelii synoptycznych słowo Jezusa powołuje człowieka do stania się tym, co ono mówi, a nie jest reakcją na działanie człowieka. Imię Szymona zostaje zmienione zanim dowiemy się czegokolwiek o jego działaniu, słowach i charakterze. To nie przepowiednia przyszłości, ale zapowiedź tego, kogo Jezus zrobi z Szymona.

Podsumowanie:

Tematem 5 niedzieli po Trójcy jest zbawienie z łaski przez wiarę i dlatego na hasło tygodnia wybrano Ef 2,8. J 1,35-42 traktuje o Janie Chrzcicielu prowadzącym do Jezusa, Bożego Baranka i o uczniach, którzy sami przekonali się, że świadectwo Jana jest prawdziwe i zostali przyjęci przez Jezusa. Podążanie za Jezusem i przebywanie z nim prowadzi uczniów do rozpoznania jego boskiej godności, tego, że jest Chrystusem, posłanym przez Boga. W bliskości Jezusa zwykłe słowa i działania są przeniknięte głębszym znaczeniem, dotykając spraw fundamentalnych. Paradygmatyczny charakter może mieć postać Szymona, któremu imię zostaje nadane przez Jezusa zanim zostanie przedstawiony w toku opowiadania i który zostaje przyprowadzony do Jezusa przez swojego brata.

Bibliografia:

Beutler J., *Das Johannesevangelium. Kommentar*, Freiburg-Basel-Wien 2013.

Beasley-Murray G.R., *John*, WBC, vol. 36, Dallas 2002.

Newman B.M., Nida E.A., *A handbook on the Gospel of John*, New York 1993.

Carson D.A., *The Gospel According to John*, Leicester-Grand Rapids 1991.

Autor: Grzegorz Olek